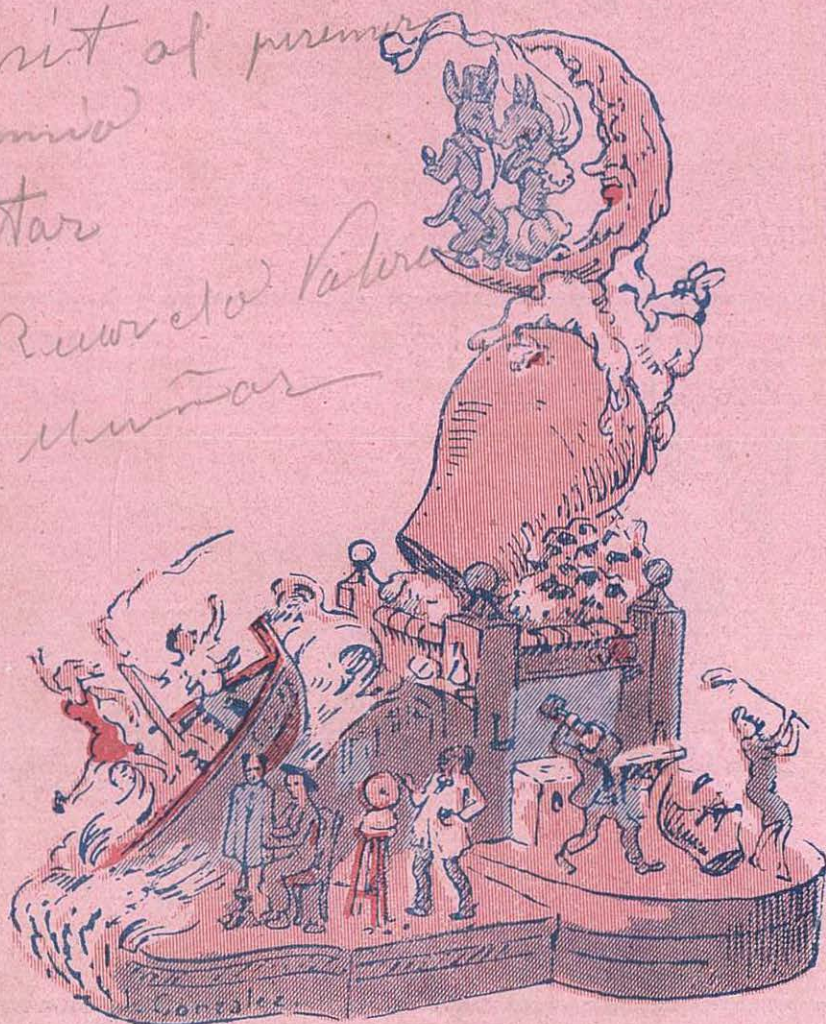
LLIBRET DE LA FALLA

PLAÇA DE LA MERCED Y ATYACENTS

Accèsit al primer premio
autor
Ricardo Valero
Muñoz

ANY 1947

Sinfonía telonera

Valgam Deu, y en quin apret
me posá la situasió,
cuant tinc per obligasió
qu'escriurer este llibret.
Per una part, satisfet
com cuansevòl borinot
que no trasant ni un palòt
vòl escriurer un poema,
pretenc resòldre'l problema
en la plòma d'un titot.

Gran honor me dispensá
el qu'el encarrec me feu;
pero en acabant voreu
qu'el asunt, no es marsapá
Argument en qu'es mesclá
la dòna reina del còr,
el envechable tesòr,
y del sèl, millor trasunt,
en veritat, es un punt
que tocarlo me fa pòr.

Pues no es res, haber de fer
la esplicasió de la falla,
posant sempre en primer ralla
al marit... ¡y a la muller!
Parlar del hòme, pòt ser,
perqu'este, sòl ser pasient,
y llevant d'algun moment,
queda pronte desarmat;
pero en la dòna'l remat,
l'hòme sòl eixir calent.

Yo que soc atmiraor
d'eixa figura tan grásil,
y que mirantla m'es fásil
compendrer a Campoamor;
que per ella senc fervor
y creme dèu mil insensos
per los meus instints propensos,
hui l'argument d'esta falla
me dú entre l herba y la palla
com un burro entre dos piensos.

Vacha tema qu'ha escullit
pa que mos tiren el resto
el meu bon amic Modesto,
del impèri de Cupit.
Si que mos ha foguerit
y mos deixá resialles,
pues que talles per aon talles
dirán encá que t'apartes,
que parlem mal de les cartes
y chuem en dos baralles.

Lo mes contrari del cás
es que ni a Eva ni Adán
els modèls agradarán
per lo ridicul del pás.
Pensament de Barrabás
tal bosét constituix.
Menos mal si no's cumplix
la experiènsia del refrá:
qu'entre el bobo y l'escribá
ú fuma y l'atre escupix

González, sempre ocurrent,
en esta falla plasma
algo qu'es «La gran burrá»,
segons resa l'argument.
Y presenta el casament
en este temps del dimòni,
com p'als chiquets, el butòni;
p als mòros, la cansalá;
per als gats, l'aigua chelá,
y el òr pa un fals testimòni

No sé qui l'aconsellá
en escullir este tema;
pero sí que tingué flema
si algú asó li proposá.
Perque lo de la burrá,
mes que siga verdadera,
de mol difísil manera
comentarla lograrém:
y si en el plá tropesém
¿qué pasará en la costera?

Soc caball de tabaler
y no m'espanta el roído;
pero en asunts de Cupido
may vaig ser manifeser.
Y si ara al cap del carrer
trobara tancat l'estanc,
me causaría entrebanc,
teninto ben mereixcut
perqu'es voler de cabut,
que plòga y no fasa fanc.

Cada pardal fa son niu,
segons l'adachi mos conta,
y no es afirmasió tonta
lo qu'en este refrá's diu.
Algú que se té per viu
y fa cara de nonsabo,
encá que no té ni un chavo
de saber, y ho disimula,
creu que lliga bé a la mula,
y la sòl lligar del rabo.

En la viña del señor
hian tantísimes variants,
que no trobe consonants
ni descripsió de color.
En la gama del sabor
no hiá igual ni una parella,
absoluts o a la fansella,
a diari en veig a mols
qu'els esmusa menchar dols
y la llima no els fa mella.

Mes com s'ha fet llarc l'exòrdi,
fas punt, y entraré'n matèria
antes que la ninfa Echèria
me retire'l clavicòrdi.
Si la coca m'ix de òrdi
me dispensarás, lector;
pero yo crec que pichor
ne menchares en la vida,
y per lo que pugues, cuida
no la tragues de alasor.

Y per fí, volgut Gonsáles,
si les dònes protestaren
de la falla, y mos tiraren
a espentes per les escales,
res en elles vullc a males;
yo d'elles soc paladí
y a les que sempre admirí;
per lo tant, si hia jolgorio,
diré com Don Juan Tenorio:
¡Tú responderás por mí!

Ya poden posar valles en el coto, que si bota la cabra, bota el choto

Dos burros, al sim campechen
sobre una chèrra de mèl,
que asovint se torna fèl
per més que mos cacarechen.
El pas desisiu festechen
alegres y complaguts,
pues alcansats los seus gusts
no tenen temps pa pensar,
que en el moment d'enfornar
se fan els páns cheperuts.

La lluna, etèrna alcabòta
del infant sego y alat
presidix en machestat
la epitalámica nòta
Del ambient carregat, flòta
mitolochía cabruna
y sinfonía gatuna
aon en creixent o menguant,
per darrere o per davat,
lluix els cuernos la lluna.

Etèrna filosolfía
que nòstra espèsie retrata,
y siga cara o barata
se comenta cada día.
Una vella coneixía
naixcuda y criá en Gabarda,
que si no pagá may farda,
repetía este consell:
«Desgrasiat del burro aquell
que may estrena l'albarda».

Be compartixc el critèri
que la experiènsia dictá;
pero tant com el refrá
que crema com un cautèri,
li consedixc mes sendèri
per lo elocuent y discreta,
la que a l'albarda completa
no obstant haber estrenat
el burro, nòta'l remat
que li ve ampla o estreta.

Per a mi, lo que millor
al mortal pòt ocurrir
(y al señalar, no cal dir
qu'el burro es así'l factor),
es qu'en este mon traidor,
mar d'inchustisia, notòria,
suchècte al chòu de la nòria
ya que no té més remey,
sopòrte la dura lley
com el burro de Vitòria.

Figura en un lateral
una parella de noviòs,
que pasaren mil agobios
per culpa del vil metal.
Aforraren lo que cal
a fòrsa de privasións
y a les amonestasións
tiraren má de picòla
p al niu de la lladriòla,
y no habíen gafarróns.

Desengañ, desilusió
al aplegar a la meta,
cuant peseta per peseta
habíen fet un rincó
Aterraora visió
s'els presentá, de manera
amarga igual que sivera
u atra caixa de Pandora:
de l'òlla conservaora
ixen rates en cartera.

Un espectácul ben raro
que yo no'm puc esplicar,
es l'acabat de contar,
espill del machor descaro.
Que un gos pase per el aro
o que ròbe'l gat un lleu;
que mos tòque l'arpa Orfeu,
o una mona gaste ulleres...;
mes les rates, dur carteres,
¡això es el colmo, relleu!

Per lo dit anteriorment
y a evitarlos desepsións,
crec de oportunes raóns
y ho estime prosedent,
llevarli del pensament
al que estiga en este estat,
que no fasa el desbarat
de trencar la lladriòla,
o de pulsar la viòla
avans d'haberse casat.

Un'atra rasió de vista
la falla mos oferix,
en el cuadro qu'exhibix
«d'asamblea feminista».
No sé de qu'és partidista,
pero a chusgar per la trasa
se trata de carabasa;
y la oradora, fogosa
diu indigná y soberbiosa,
que dechenera la rasa.

¿Aón están aquells guerreros
de les époques pasáes
que pegaben dèu furgáes
y encara els sobraben fueros?
Huí entre remilgos y peros,
perfúms y moño ondulat,
s'ha florit y averiát
el chènero de manera,
qu'han voltechat la pollera
y els hòmens, van de costát.

¿Será l'**avitaminòsis**
o la crisis tremebunda,
el motiu de que huí abunda
la odiosa metamorfòsis?
Els hòmens pareixen còsis
que se'n ixquen per la chunta;
llapiseres sense punta,
o un Adònis o Narcís
que ficat en compromís,
ni s'en baixa, ni s'en munta.

Atres considerasións
fa la que pren la paraula
(que yo deixe baix la taula),
més ròches qu'els pimentóns.
Verdaderes reflexións
que a fer la ploma, se nega
cuant discretament alega
que no provoca tumultos
describint còses de bultos,
propisis a la refrega.

Lulú, Fifí, Nasdegát,
Totó, Marna, Catapláu,
Catamarrúc, Ficaitráu,
Tiri, Llongo y Lastronchat,
bramen en la sosietat;
y no crega algún curiós
que cada nòm fastuós,
es el pròpi d'una mona:
huí el gos, te nòm de persona,
y les persones, de gós.

La señora presidenta
en elocuent oratòria,
alaba a la safanòria
en la qu'el discurs sustenta.
Es millor cuant més conta,
segóns felisment descriu,
mes com hiá pòc de cultiu
y escasecha la cullita,
es presís y's nesesita
buscarli sustitutiu.

Apolo de Belbedere
que presidíx la sesió,
pareix prestar atensió
per la banda de raere.
Son compromís considere
a vista de la querella;
pero se fa a la fansella
perque pensa en veritat,
que comforme's el forcat,
per fòrsa ha de ser la rella.

Propaganda feminista:
ya podeu pegar cartells,
que lo qu'es els saragüells
van borrantse de la llista.
No sé si es tòrpe o es lista
la choventut, en son deure;
pero clar arribí a creure
a la vista del dacsar,
que ya li pòden chiular
al burro, si no vòl beure.

El fórn no está per a rosques,
que desde la restricsió
se impòsa la obligasió
d'anar a la palpa afosques.
Aquell antíc papamosques
que caía en l'enfilat,
per el temps, s'ha escarotat
y antes d'envixcarse, vòla:
busca picar la casòla
y no vòl escudellat.

Temps de dur materialisme
despresiable y absorvent,
en el que un maligne vent
destrosá el romantisisme.
Desenfrenat egoisme
mos sumix en la vil pròsa
al estrem que causa nòsa,
pues l'hòme a la que adorá,
ans, demanaba la má,
y ara demana atra còsa.

Sigle XX. Mar en galèrna
mos amenasa tragar,
pese a tant d'alardechar
d'idea y siènsia modèrna.
La barca s desencuadèrna
perque l'oleache creix;
desllenguits y sense greix
cumplim nefást determini;
en Mariano y Calsetini
servirém de carn pa peix.

Eixa parella de novios
qu'es mòstren llauchers de ròba,
son la més terminant pròba
de que sòbren els oprobios.
Pa ell, ni basques ni agobios
hián al pendre bañs de sòl;
y cuant atre hasta el trespòl
haguera alsat el alquila,
ell está.. com huí s'estila
y més fresc qu un caragòl.

Si en feches més atrasáes,
el espectácul transcrit
mos hagueren oferit,
haberen habut... chaváes;
pero més que adelantáes
les normes d'actualitat,
demòstren, en veritat
que, pese a les teoríes,
ixen les ganaeríes
manses de solemnitat.

El serretó y el bocao,
y hasta el pesebre y la estaca
haguera trencat el aca
si d'avans fora el ganao.
No aguantaben el mandao
estant tan pròp de la flama,
que el que no llora, no mama,
y rónegament haurá
algún burro de guará
que no cosecha y no brama.

Ahí tenim a un escultor
que no pòt venser l'escollo,
y ell mateix modèla un rollo
que simbolisa l'amor.
Cás depriment y d'horror
al que té que recurrir
de no voler sucumbir;
y imitant a Pigmalió
es atre Onán en acsió,
habent tant per descubrir.

Trista condisió també
la que después de mil tròts,
queda pa vestir ninòts
perque no va haber de qué.
Si es que volgué o no volgué,
que li fasa bòn profit;
pero yo que soc cumplit
y que de mí ningú mana,
li ofèrixc de bòna gana
un trencat pa un descosit.

Encá m'arranque de llunt
y no ho dic per vanaglòria,
ni me hu dicta una ilusòria
pretensió: conec l'asunt.
M agrá molt el contrapunt
desd'antes del bachiller;
y siga de donsainer
sense eixirsen de la pauta,
o eixecutant en la flauta,
no nesesite paper

El argument ha finat
al acabar esta désima;
lector, desculpa la pésima
esplicasió qu'he lograt.
Si eres lectora al remat,
perdonam algúns aspèctes
si't pareixen incorrèctes:
qu'este argument me troví
y la dòna, per a mi
mereix els máxims respèctes.

Perdigóns sorreros

El contable Garrigós
qu'en números es famós,
sume, reste o multiplique,
no hiá ningú que s'esplique
per qué sempre'n pòrta dós.

Pendensier y en pretensións
y atres males condisións
te'l novio de Visanteta;
y ella pa evitar cuestións
sempre li dona la dreta.

Les dònes, com als melóns
acomparáes les tinc;
que pa trobarne uno bò,
n'has d'ensetar vintisinc.

El nebot de Catalina
al que li put la faena,
donat a qu'es llarc d'esquena,
ni súa, ni s'amohína.
Pero la seua cosina
qu'en defendrelo té pròu,
diu que guaña mol bou sòu
treballant a la carrera,
damunt d'una carnisera
que hiá en lo carrer d'Enbòu.

En lo chamèlo agarrat,
per lo visi dominat
pasa el día el fill de Ròsa;
y me diu qu'ix ben lliurat
la vegá que no ha guañat,
perqu'es tira la més gròsa
y sòl eixirne a un costat.

TRADUCCION BREVE
al castellano

«La gran burrada», es el título de esta falla. Se alude al valor extraordinario que supone el casamiento en los calamitosos tiempos que corremos de carestía y privación. Con este argumento por base, presenta abundantes figuras alegóricas y simbólicas, tales como una asamblea feminista, en la que el sexo protesta de la falta de enlaces. La presidenta toma la palabra y propone el camino a seguir para que se anime el sexo feo, en el destino que se le trazó.

Una pareja en la playa, tomando baños de sol. El, a pesar de la proximidad de las ondas, no parece que siente inquietud alguna. Otra pareja de novios aparece, que han roto la hucha en la que guardaban sus ahorros para tomar estado, y al quebrarla ,surgen del interior ratas que disiparon el caudal.

Una barca en mar tempestuoso, está en trance de naufragar. Supone lo borrascoso de este siglo XX, lleno de ciencias y filosofías progresivas.

Otras figuras representativas, complementan el asunto, fundado en lo que señala esta nota concisa.

Para todos los usos

LINTERNA. 14
ESQUINA A MUSICO PEYDRO
VALENCIA

Teléfono 10591

Fábrica de Persianas de todas clases

Transparentes Fantasía para Miradores - Cortinas Orientales de palitos y alambres - Sillerías de mimbre, junco y médula, y Muebles de madera y lona, plegables, propios para campo y playa - Alfombras - Esteras - Hules para mesa - Cueros artificiales - Papeles grabados - Linoleum Telas impermeables para cama Artículos de limpieza

CALATRAVA 1

Teléfono 14126

JUGUETES *y* MEDIAS

MUSICO PEYDRÓ, 4 VALENCIA

Comercio EL TRANVIA

Géneros de Punto y Blancos
Lencería y Pañería

Hija de Guillermo Ros

Se garantizan los artículos negros de esta casa

Liñán, 12 y Guerrero, 5 - Tel. 10397 - VALENCIA

J. Lledó, imp.—J. Costa, 11.—Valencia